

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בראשית

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' רחמים ב"ר יואב ע"ה

אנטיאן

נפטר בדמי ימיו - בליל שמע"צ ה'תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

בראשית

א. פירוש רש"י על
„בראשית...“ והשאלה על
כך

על „בראשית ברא אלקים“¹ מביא רש"י את מאמרו של רבי יצחק²: „לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם...³ ומה טעם פתח בבראשית משום כח⁴ מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים“. והוא מסביר, שזוהי התשובה לטענה של אומות העולם – „לסטים“⁵ אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש-ברוך-הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו...“.

מדיוק לשונו של רש"י „לא היה צריך להתחיל את התורה... ומה טעם פתח בבראשית“⁶, ששונה מן הנאמר במדרשים אחרים: „לא היה צריך לכתוב את התורה... ומה טעם כתב מבראשית“ (וכדומה) – מובן, שהשאלה בנאמר זה אינה על עצם כתיבת הפרשיות הללו – מ„בראשית“ ועד „החודש“ בתורה, אלא על כך שנכתבו בתחילת התורה⁸, אשר לכאורה היתה צריכה ההתחלה להיות „החודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל“⁹.

- 1) בראשית א, א.
- 2) ראה לקמן הערות 5, 6.
- 3) בא יב, ב.
- 4) תהלים קיא, ו.
- 5) ראה ב"ד פ"א, ב. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 112 הערה 41 ובשדה"ג שם.
- 6) ועד"ז הוא ביל"ש בא שם.
- 7) נחנחמא (באבער) פרשתנו יא. לקח טוב ריש פרשתנו. ועד"ז בב"ד שם, ובפרש"י תהלים שם.
- 8) ראה שפ"ח כאן (בפ"ה ה'). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 3 (הערה 9) – שעי"ד הפשט מסתבר לפרש שגם כוננת רש"י ב"ולא הי' צריך להתחיל כו"ל היא דלא הו"ל לכותבו בתורה בכלל, ע"ש (וכפשוטו הכתוב „הגיד לעמו“). אבל ב"יינה של תורה" שבפירוש רש"י י"ל כפנים. ובפרט ועיקר פרש"י מדייק „פתח בבראשית“ (וביל"ש בא שם: התחיל מבראשית).
- 9) לשון רש"י כאן.

וכיון שהתשובה לשאלה זו היא „שאם יאמרו אומות העולם...“, יוצא, שכדי לסתור את הטענה „לסטים אתם...“, אין די בעצם כתיבת הפרשה „בראשית ברא אלקים...“ במקום כלשהו בתורה, אלא היא צריכה להכתב בתחילת התורה. ולפי זה, תמוה:

אף אם היה הענין של „בראשית“ כתוב לאחר „החודש“ ניתן היה לדעת ש„כל הארץ של הקדוש-ברוך-הוא היא, הוא בראה ונתנה...“. ומדוע לא היתה זו תשובה מספקת לטענה שדלעיל, והתשובה היא דוקא כאשר „פתח בבראשית“?

ב. „פתח בבראשית“ – ענין
החשוב גם לישראל עצמם

כן יש להבין:

אם „לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם“, כלומר, שמצד התורה עצמה צריכה ההתחלה להיות לא מ„בראשית“ (או שענינים אלו לא היו צריכים כלל להכתב בתורה), ובמיוחד כאשר בעל המאמר מדגיש זאת בביטוי „לא .. אלא“, המוכיח ששינוי זה היה הכרחי¹⁰ – הרי כיצד ייתכן, שכדי לסתור טענה של אומות העולם, משנים את הסדר של התורה שבכתב, ואולי אף מוסיפים בה?

יותר מכך: לצורך זה די היה, לכאורה, במסירת המענה בעל-פה מדור לדור, כתורה שבעל-פה כולה, וכפי שאכן מוצאים בגמרא¹¹, שגביהא בן פסיסא השיב לטענת „בני אפריקאי“, שטענו „ארץ כנען שלנו היא“, בהסבר אחר, שאינו כתוב בפירוש¹²

(10) ראה תוד"ה מתניתן מנחות פג, ב.

(11) סנהדרין צא, א.

(12) אף שמענתו הי' „ראי' .. מן התורה“ (ממש"נ נח ט, כה) „כנען עבד עבדים יהי' לאחיו“ – ה"ז רק „ראי'“ אבל אינו מפורש בתורה שבכתב, ולאחיו היינו כל האומות ולא רק בניי. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 4 הערה

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תשנ"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה“.

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי „ועד להפצת שיחות“.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה“, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה“, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל“

שיחת ש"פ שופטים ה'תשנ"א

מדור מיוחד לספרים וחבורות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ובמיוחד – במדינת ארצות הברית (ועוד מדינות), וועלכע איז אַ מדינה של חסד, וואָס לאַזט אידן טאָן זייער עבודה מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, און איז זיי נאָך מסייע בזה, און מסייע אידן אין ארץ ישראל וכו'.

ובזה גופא – איז צוגעקומען נאָכמער בשנים האחרונות, ובפרט בשנה שעברה (שנת אראנו נפלאות) און תחלת שנה זו (שנת נפלאות בה) – בנוגע צו דער היתר יציאה און סיוע פון מדינה ההיא בעליית אחינו בניי לארץ ישראל, כנ"ל.

(משיחות ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון תשנ"ב)

כבר ראינו בגלוי את הנפלאות בתחלת שנה זו – בהמשך לנפלאות בשנה שעברה – במיוחד בקשר לזה, שמדינה ההיא (רוסי) משחררת ומסייעת לאלפי-אלפי יהודים לעלות לארץ ישראל (ועוד מקומות), שבהם יכולים לחיות בחירות מלאה בחייהם הפרטיים – גילוי מעלתם של ישראל, באופן שגם אוד"ע מכירים בזה ומסייעים להם.

ובהקדים, שהגילוי וההכרה של העולם ושל אוד"ע במעלתם של ישראל מתחזק מדור לדור, כשאנו מתקרבים יותר לגאולה האמיתית והשלמה, כאשר יתקיימו היעודים ד"הלכו גוים לאורך¹, "והיו מלכים אומנין ושרותיהם מניקותיך"², וכו'.

ובהכנה לזה, הרי במשך הדורות – גם בזמן הגלות – רואים שאפילו אוד"ע הכירו בכך שהיהודים הם העם הנבחר. כנראה בכ"כ מדרשי חז"ל [לדוגמא: הגמרא בזבחים³, שהמלך מאוד"ע סייע שיהודי יהי לבוש "לכבוד ולתפארת", "אקיים כך והיו מלכים אומנין" ועוד].

וכידוע גם, שאוד"ע קוראים ליהודים בלשונם (גם כאשר הם מדברים ביניהם) – ה"עם הנבחר".

ובזה נתוסף עוד יותר בדורות האחרונים⁴, ובמיוחד – במדינת ארצות הברית (ועוד מדינות), אשר היא מדינה של חסד, המתירה ליהודים לעשות עבודתם מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ועוד מסייעת בזה, ומסייעת ליהודים בארץ ישראל וכו'.

ובזה גופא – נתוסף עוד יותר בשנים האחרונות, ובפרט בשנה שעברה (שנת אראנו נפלאות) ובתחילת שנה זו (שנת נפלאות בה) – בנוגע להיתר היציאה והסיוע ממדינה ההיא בעליית אחינו בניי לארץ ישראל, כנ"ל.

בתורה שבכתב, וכן התשובה לבני ישמעאל ולבני קטורה על טענתם, "ארץ כנען שלנו ושלכם".

מכך ניתן להסיק, ש"פתח בבראשית" אינו רק מענה לאומות העולם, אלא ענין זה חשוב גם לישראל עצמם, בתורתם ובעבודת ה' שלהם.

ובכך ניתן להבין גם את הסיבה לכך, שבפסוק המובא במאמרו של רב יצחק, "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים" אין מוזכר שזהו מענה לאומות העולם, אלא "הגיד לעמו". כלומר, "כח מעשיו הגיד לעמו" חשוב לישראל עצמם¹³, כדי שישראל לא יחשבו שעל ידי כבשם את "ארצות שבעה גוים" הם "לסטים", ולכן מספרים לנו מיד בתחילת התורה ש"בראשית ברא אלקים".

ג. המשמעות הרוחנית של "כבשתם ארצות..."

הדברים יובנו לפי ההסבר הפנימי של ה"צמח צדק"¹⁴ למאמר זה:

המשמעות (הרוחנית) של "כבשתם ארצות שבעה גוים" היא ה"כיבוש" – עבודתם של ישראל בארצות ובעולם בכלל¹⁵: כאשר ישראל, "כובשים" – לוקחים ומנצלים את דברי הרשות של העולם לשם שמים, הם מוציאים אותם מכלל "גויות" וחולין, והם נעשים: תשמישי קדושה, דבר שבקדושה, קדושה, ואף – קדשי קדשים.

על כך טוענים הגוים, "לסטים אתם": דברים אלו הנמצאים תחת ממשלת הגוים, הם לטענת האומות, עניני חולין, ושייכים להם, כנאמר במדרש¹⁶, שיעקב ועשו חלקו ביניהם את

העולמות, יעקב נטל את העולם הבא, ועשו את העולם הזה, ולפיכך, לטענת אומות העולם, עבודת הכיבוש – שבמצעותה, "מרחיב גבול הקדושה"¹⁷ – היא "גוילה".

התשובה על כך היא: "בראשית ברא אלקים". "ממך הכל"¹⁸ – "כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו": הימצאותם של דברים אלו ברשות האומות, ברשות החולין, לפני עבודת האדם, היא מפני "ברצונו נתנה להם" כך היה רצון ה' (עקב חטא עץ הדעת) שדברים אלו יימסרו להם¹⁹. אך זאת, כדי שלאחר מכן יהיה – "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו": הקדוש ברוך הוא רוצה שישראל יקחו דברים אלו מן האומות וישיבו אותם לגבול הקדושה, כפי שהיה לפני החטא, על ידי עבודתם – כיבוש.

וזהו המשמעות של "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם", ה"תורה" נעלית ממעשה בראשית²⁰, וכן מן העבודה עם מעשה בראשית (עניני העולם) – עבודת הכיבוש²¹, כפי שהדבר קיים בפשטות גם אצל האדם העובד: כאשר יהודי לומד תורה או מקיים מצוה הרי הוא שקוע בדבר שבקדושה²², והוא מעל לעניני העולם. ואילו כאשר הוא עסוק בעניני הרשות שלו, אף אם הוא עושה זאת לשם שמים, עדיין אלה הם "מעשיך" ו"דרכיך", עדיין אלה הם עניני

(17) ראה עמק המלך שם. וראה מאור עינים ר"פ תולדות. הובא ונת' באוה"ת שם (כרך ד טשצט, ב ואילך).

(18) דה"א כט, יד.

(19) ראה גם רמ"ז לוח"ב (מ, ב). הובא ונת' בד"ה זה היום תרצ"ז (בסדר קונטרסים ח"ב) פ"ד.

(20) ראה אוה"ת בא שם, דתורה ענינה המשכת אור א"ס מלמעלה מהצמצום, משא"כ סיפור מע"ב – אחר הצמצום. וראה הערה הבאה.

(21) ראה ד"ה וירד תרס"ב וד"ה בראשית ברא תשי"ה (פ"ל), שהביור שמדברי הרשות מגיע רק בבחי' "לבוש מלכות", ודוקא ע"י המצוות ממשיכים בחי' "כתר מלכות" (ראה גם תר"א צא, סע"ב. שערי אורה סד, א).

(22) ראה תניא פמ"ו (סו, א). ולהעיר מלקו"ש [המתורגם] חס"ו (ע' 263) דכל קיום המצוה – גם אם צ"ל (לפני זה) כפיית היצר – הוא בבחי' צדיק. ע"ש.

מג.

מ'האט שוין געזען בגלוי די נפלאות בתחלת שנה זו – בהמשך צו די נפלאות בשנה שעברה – במיוחד בקשר מיט דעם, אז מדינה ההיא (רוסלאנד) לאזט אַרויס און איז מסייע טויזנטער טויזנטער אידן צו עולה זיין קיין ארץ ישראל (און אין נאך ערטער), וואו זיי קענען לעבן אין פולע פרייהייט בחייהם הפרטיים – דער גילוי פון מעלתם של ישראל, באופן אז אויך אוה"ע זיינען אין דעם מכיר און מסייע.

ובהקדים, אז – דער גילוי והכרה בעולם און פון אוה"ע אין מעלתם של ישראל ווערט נתחזק מדור לדור, קומענדיק אַלס נעענטער צו דער גאולה האמיתית והשלמה, ווען עס וועט מקוים ווערן דער „והלכו גוים לאורך“, והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך, וכו'.

און אַלס הכנה לזה, איז במשך הדורות – אויך אין זמן הגלות – געפינט מען אז אפילו אוה"ע האָבן מכיר געווען אז אידן זיינען דער עם הנבחר. כנראה ככו"כ מדרשי חז"ל [לדוגמא: די גמרא אין זבחים, אז א מלך פון אוה"ע האָט מסייע געווען אז א איד זאל זיין אָנגעטאָן „לכבוד ולתפארת“, אַקיים בך והיו מלכים אומניך, ועוד].

וכידוע אויך, אז אוה"ע רופן אן אידן בלשונם (אויך ווען זיי רעדן איינער מיט דעם צווייטן) – דעם „עם הנבחר“.

און אין דעם איז צוגעקומען נאָכמער בדורות האחרונים,

(1) ישעי' ס, כג.

(2) שם מט, כג.

(3) יט, רע"א.

(4) וכידוע כמה סיפורים עם רבותינו נשיאנו שאוה"ע חלקו להם כבוד (ראה

לדוגמא בנוגע לאדמור מהר"ש – סה"מ מלוט ח"ד ע' כו).

ברוך-הוא, אשר לא תיחלש גם בעת העיסוק בעניני העולם²⁶.

וזהו הטעם לכך ש„פתח בבראשית“²⁷ – כי שלמות ותכלית המטרה של הבריאה, עשיית דירה בתחתונים, שאין תחתון למטה הימנו, מתבצעת על ידי עבודת הבירורים, עבודה של „בראשית ברא“.

ה. הטענה „לסטים אתם“ היא לגבי הדברים האסורים

אך אין די בהסבר זה, כי מן הנאמר בהמשך „ומה טעם פתח בבראשית... שאם יאמרו אומות העולם...“, מובן, שאילו לא „פתח בבראשית“, גם אילו היה הענין של „בראשית“ מופיע מאוחר יותר בתורה, היה עדיין מקום לטענת האומות „לסטים אתם“, כאמור לעיל (בסעיף א).

אך לפי האמור לעיל יוצא, שלא „פתח בבראשית“ כדי לשלול את הטענה „לסטים אתם“, אלא רק כדי להקדים ולהדגיש את מעלה עבודת הבירורים – בראשית ברא – על פני מעלת עבודת התורה והמצוות – „החודש“.

דבר זה יובן לפי הידוע, שבעניני העולם יש שני סוגים²⁸:

(א) דברי הרשות, ש„כיבושם“ וזיכוכם הוא על ידי עבודה רוחנית של „כל מעשיך לשם שמים“ ו„בכל דרכיך דעה“, וכמובן – לימוד התורה וקיום המצוות.

(ב) דברים האסורים שחיותם היא משלוש קליפות הטמאות לגמרי שאין בהם טוב כלל. גם בדברים אלו יש ניצוץ קדושה המהווה ומחיה ומקיים אותם, שהרי כל דבר קיים רק על ידי הקדושה, אלא שאור הקדושה של הניצוצות מוסתר בהם לגמרי²⁹.

(26) ראה בארוכה לקו"ש שם (ואילך) שהוא ע"ד מעלת הבע"ת לגבי הצדיק. ע"ש.

(27) ראה גם ד"ה בראשית ברא תשל"ח פ"ג (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 263).

(28) ראה תניא פ"ד. ובכ"מ.

(29) ראה סה"מ עת"ר ע' קג. המשך תערי"ב פרק שעד.

רשות, שהאדם מתאוה להם מצד גופו וקיומו וחיותו, מצד נפשו הבהמית.

לפי הסבר זה מתגברת השאלה המוזכרת לעיל (בסעיף א) „ומה טעם פתח בבראשית? אם עבודת הכיבוש אכן נחותה מן התורה והמצוות, אמנם, הכרחי לכתוב אותה בתורה, כדי שידעו שיש צורך בעבודה זו, וקיומה אינו כ„לסטים“ – אך כיצד ייתכן שזאת תהיה ההתחלה והפתיחה של התורה, והרי הסדר בתורה מצביע גם על הסדר בחשיבות?

ד. עבודה של „בראשית ברא“ – שלמות ותכלית הבריאה

אחד ההסברים שניתן לומר על כך הוא:

אמנם, עבודת הכיבוש – הנקראת בלשון החסידות „עבודת הבירורים“ – נחותה מלימוד התורה ומקיום המצוות בסדר הדרגות, כדלעיל, אך למרות זאת, התכלית העליונה בבריאת העולם היא „גתאזה הקדוש-ברוך-הוא להיות לו דירה בתחתונים“²³. והכוונה היא, כביאורו של אדמו"ר הזקן²⁴, לתחתון „שאין תחתון למטה הימנו“. ומטרה זו מתממשת על ידי עבודת הבירורים ביתר עומק מאשר על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, כי דוקא באמצעותה נעשית דירה לה' גם בדברי הרשות של האדם, שהם „תחתונים“ ממש²⁵.

בדומה לכך יש מעלה בעבודה זו בנפש האדם – שבעבודת הבירורים על האדם להשקיע כוחות נפש עמוקים יותר מאשר בלימוד התורה ובקיום המצוות: כדי להגיע לכך, שגם כאשר אין נמצאים בארבע אמות של קדושה, עד אשר כל עניני הרשות נעשים רק „לשם שמים“, ואף נעלה מכך – „בכל דרכיך דעה“, יש להיות, בפשטות, יראי שמים יותר. לשם כך הכרחי להגיע להתקשרות חזקה יותר של הנשמה אל הקדוש-

(23) תניא רפ"ז. ע"פ תנחומא נשא טו. ועוד.

(24) תניא שם.

(25) ראה גם לקו"ש שם ע' 263.

באופן ד, רגשו גוים ולאומים יהגו", לטעון לישראל, לסטים אתם כו", לא רק בנוגע לעזה או שומרון, אלא גם (ולכל לראש) בנוגע ליהודה כולל ירושלים, עיר הבירה של ארץ ישראל, "קרית חנה דוד" – בה בשעה שהכל יודעים את התשובה לטענה זו המפורשת בהתחלת פירוש רש"י על התורה: "כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו . . נתנה לנו".

[ולמרבה הפלא – היו בכלל זה גם מדינות שדרכם להשתדל ולעשות כל התלוי בהם למען הצדק והיושר בעולם, כפי שראו גם בהנהגתם בקשר למאורעות במפרץ הפרסי באופן המתחייב ע"פ צדק ויושר (למנוע מצב של גזילה איש מרעהו, מדינה ממדינה כו), כי גם בענין זה התנהגו באופן בלתי-רצוי ביחס לבנ"י].

ויש לומר ההסברה בזה (שמאורע בלתי-רצוי זה אירע דוקא בתקופה שבה רואים נסים גלויים) – ע"ד האמור לעיל שהסדר בעולם הוא באופן של העלם וחושך, ורק אח"כ נעשה גילוי האור, ומזה מובן שאין להתפעל מזה ש, רגשו גוים ולאומים יהגו", כיון שאין זה אלא "ריק" (כסיום הכתוב), "כל ריגוש . . לריק", כיון ש, יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו"י, ולכן עומדים בנ"י בכל התוקף בכל הקשור לשלימותה של ארץ ישראל (ועאכו"כ בנוגע לירושלים), בידעם ש, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה . . ונתנה לנו".

וי"ל יתירה מזה – שהענין ד, רגשו גוים ולאומים יהגו" גופא הוא מסימני הגאולה, כמ"ש רש"י ש, רבותינו דרשו"י את הענין על מלך המשיח".

(משיחות שבת בראשית (אסרו"ח דשמע"צ ושמח"ת) תנש"א)

(9) תהלים ב, א.

(10) ישע"י כט, א.

(11) מדרש תהלים ויל"ש עה"פ.

(12) שם, ד.

אפשר (ולא על דרך הרוב, שבזה התורה מדברת) לזככם רק באופן יוצא מן הכלל על ידי ביטול ברוב ובששים³⁰, ודונות נעשו כוכיות על ידי תשובה מאהבה³¹, וכדומה, אבל בדרך כלל, אין הם יכולים להזדכך ולעלות לקדושה, ולכן הם דברים האסורים.

ולפי זה יש לומר שהטענה העיקרית של "לסטים אתם" ברוחניות מכוונת כלפי דברים אלו, אשר לגביהם יש מקום לטענה זו לפי התורה, כי יהודי הנוהג בדרך התורה אינו קשור לבירור הדברים האסורים, אלא צריך להיות, "סור מרע" – לדחות את האיסורים³². כלומר, לפי התורה אין דברים אלו כביכול, ברשותו של יהודי, אלא הם ברשות ה, קליפה".

ולפיכך, אילו "בראשית" היה כתוב לאחר "החודש" [ואף יותר מזה: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם" – מצד התורה עצמה נדרש שהתחלתה תהיה ב, החודש"], היה יוצא, שהיתה קיימת עבודת כיבוש ו, בירורים" רק בדרך של לימוד התורה וקיום המצוות, ואז היה הענין של "כבשתם ארצות שבעה גוים" (הכולל את זיכור הניצוצות של שלוש קליפות הטמאות³³), בגדר גזילה.

1. "כתב מבראשית" – עניני רשות; "פתח בבראשית" – דברים אסורים

טענה זו מתורצת בכך ש, פתח בבראשית: אמנם, מצד התורה אין הניצוצות שבדברים האסורים יכולים, "להתברר", אך מצד הקדוש ברוך הוא עצמו, שמעל לתורה, ניתן הכח לעשיית תשובה, ותשובה מאהבה גורמת לכך

שהדונות נעשים כוכיות³⁴. כמאמר חז"ל³⁵, שרק כאשר "שאלו להקדוש-ברוך-הוא: חוטא מה עונשו? אמר להם: יעשה תשובה ויתכפר לו", (ולא כך כאשר "שאלו לתורה³⁶), ועל ידי כך "מתבררים" גם ניצוצות אלו.

שהרי משום ש, ממך הכל", גם הדברים האסורים הם ב, בעלותו של הקדוש-ברוך-הוא, וקיומם וחיותם הם באמצעות ניצוצות הקדושה שבהם. וכיון שעצמותו יתברך נעלית מהגבלות של העלם וגילוי, הרי גם ניצוצות קדושה אלו, שבהם האור האלקי מוסתר לחלוטין, מאוחדות עם הקדוש-ברוך-הוא, ומשם נובע הכוח לעשות תשובה ולזיכור ניצוצות אלו ולהתעלם לקדושה.

אך משום "ותורה אור" – משום שגילוי כל עניני הקדושה הוא באמצעות התורה, כולל הענינים אשר כשלעצמם הם מעל לתורה, נאמר והובהר גם ענין התשובה, בירור הניצוצות של הדברים האסורים, על ידי התורה³⁶.

וזהו ההסבר להבדל שבין שני הניסוחים של מאמר רבי יצחק, אשר הובאו לעיל בסעיף א' – (א) "מה טעם כתב מבראשית", (ב) "ומה טעם פתח בבראשית": לגבי בירור דברי הרשות די אילו "כתב מבראשית", שענין זה יכתב בכלל בתורה. כי אמנם גם לעבודה זו יש יתרון על פני עבודת התורה והמצוות, אך התורה עצמה נותנת לכך מקום ואף מחייבת זאת.

אבל בירור הדברים האסורים אינו על פי סדר התורה כלל, כי אף האומר אחטא ואשוב, עובר עבירה ומתחייב בעונש בהתאם לפגם³⁷,

(34) פסיקתא דר"כ פ' שובה. יל"ש תהלים מזמור כה. וראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ז.

(35) כי אף שגם (מענה דתורה –) "יביא אשם" צ"ל עם התשובה דוקא – הנה ע"פ מענה דתורה מועילה התשובה רק שהדונות ייעשו כשגגות (ולא נתכפרו לגמרי) ואח"כ "מהני הקרבן שע"י הקרבן מתכפר השוגג" (אדו"ת יו"ב ס"ע א' תקנו ואילך. ועוד).

(36) ראה גם המשך תער"ב ח"ג ע' א' תת.

(37) תניא ספכ"ד בהגה"ה.

הוספה

בשורת הגאולה

ד.

בתקופתנו זו מתרחשים ברחבי העולם נסים ונפלאות (עד ל"נפלאות גדולות", ולא רק באופן ד"לעושה נפלאות גדולות לבדו", ש"אין בעל הנס מכיר בניסו", אלא גם) באופן גלוי לעין כל – מעין ודוגמת והכנה לנסים ונפלאות דגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד, עלי' נאמר¹, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ולדוגמא:

במדינות גדולות וחזקות הולכים ומשתנים סדרי השלטון והמשטר לטוב, טוב צדק ויושר² – מעין ודוגמת והכנה לתיקון ושלימות העולם בימות המשיח³, כולל בנוגע לבני⁴ – נתינת חופש בכל הקשור לענייני יהדות, תורה ומצוות⁵, עד ליציאתם של מאות אלפי יהודים לחירות – מעין ודוגמת והכנה לקיבוץ גלויות (בבחינת "טועמי' חיים זכו"⁶) בימות המשיח:

המאורעות במפרץ הפרסי – מסימני הגאולה, כמארז"ל בנוגע ל"מלכיות מתגרות כו"⁷, ובפרטיות יותר – "מלך פרס (דקאי בפשטות על השטח שכולו עירק) מתגרה במלך ערבי כו' וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלים כו', ואומר (הקב"ה) להם (לישראל) . . אל תיראו הגיע זמן גאולתכם"⁸, וממשיך ומסיים "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

ולאידך – בימים אלה התאספו אומות העולם (שבעים אומות)

(1) תהלים קלז, ד.

(2) נדה לא, א.

(3) מיכה ז, טו.

(4) ראה גם ס' השיחות ה'תש"נ ח"א ע' 152 ואילך.

(5) ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א: ויתקן את העולם כו'.

(6) ראה לקו"ש ח"כ ע' 173. וש"נ.

(7) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.

(8) יל"ש ישעי' רמז תצט.

כי הוא פוגם – ולכן, לגבי ענין זה של כיבוש ארצות שבעה גוים הכרחי שהדבר יכתב בפתיחת התורה. כי הכוח לבירור זה נובע מדרגה שמעל לתורה³⁸, ולכן מופיע ענין זה בתורה עצמה כהתחלה ופתיחה לתורה.

ז. הכוח לבירור הדברים האסורים ניתן לישראל ממקור נעלה

וזהו ההסבר לדברי רבי יצחק "ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים":

לבני ישראל ("עמו") נמשך ("הגיד" לשון המשכה³⁹) ונמסר "כוח מעשיו"⁴⁰, הכוח (וניצון) אלקי שיש בכל) "מעשיו".

שהרי ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד, יותר מאשר התאחדות התורה עם הקדוש ברוך הוא, כדברי חז"ל⁴¹, ש"ישראל קדמו" לתורה, ולכן ניתן לישראל הכח של "הקדוש ברוך הוא" (שמעל לתורה) לענין התשובה שבאמצעותו ודונות נעשו לו כזכויות⁴².

(38) ע"ד שתשובה מכפרת גם על ביטול תורה ועד שנעשה לו זכויות.

(39) אר"ת לה"מ תהלים ע"ה (עב, ג). שם ח"ש י, ד). לקו"א סצ"ד.

(40) ראה גם לקו"ש ח"י ע' 6 בדיוק תיבת "כח".

(41) ב"ר פ"א, ד. תדב"ד פ"ד. וראה לקו"ת שה"ש יט, ב"ג. ובכ"מ.

(42) ע"פ המבואר בפנים (דפתיחת התורה היא במעלת ישראל שלמעלה מתורה המתבטאת בענין התשובה) יובן ג"כ קישור התחלת התורה (ופרש"י לסיומה, שמדובר ע"ד מעלת התשובה – "אשר שברת – יישר כחך ששברת" (ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 249 ואילך). ולהעיר ג"כ מלקו"ד ח"ד (תקעה, א"ב) ד' שיטין פנויות בס"ת הו"ע פשיטות העצמי שבכנ"י.

אך כיון שעבודת האדם היא בסדר ובהדרגה, כך גם בענין התשובה: בתחילת העבודה, כאשר דרגת התשובה באדם עצמו היא באופן שהוא חש שעליו להתנתק מן הרע, הרי התשובה בתחושתו היא בדומה ל"גזילה" – עליו "לגזול", כביכול, ענין השייך לרשות הקליפה.

אך לאחר מכן, כאשר הוא מגיע לדרגה הנעלית יותר בתשובה – "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁴³, הוא חש בתשובתו מעין שיבה לשרשו ומקורו עד ל"האלקים אשר נתנה" – שרשו ומקורו הראשון, כי מאיר בו שורש נשמתו כפי שהוא מאוחד עם "האלקים אשר נתנה" –

כך גם לגבי בירור ניצוצות הקדושה שבדברים האסורים על ידי תשובתו, שאז אין זה ענין של "גזילה", אלא "ממך הכל".

והירידה של הניצוצות בכלל היתה מלכתחילה לצורך העליה – סותר על מנת לבנות – שהיהודי ישיב ויעלה אותם לשרשם ומקורם על ידי תשובה.

ועל ידי כך מתעלה היהודי לדרגה הנעלית של תשובה, שבמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו⁴⁴.

ולכן (גם) צדיקאי אתבי בתיבתא (=הצדיקים ישובו בתשובה), ובהוראת חז"ל לכל יהודי ולגבי כל יום⁴⁵: כל ימיו בתשובה.

(משיחות ש"פ ויקרא תש"מ)

(43) קהלת יב, ז. לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.

(44) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. כדעת ר' אבהו ברכות לד, ב. וראה סה"מ תש"ט ע' 183 בהערה.

(45) שבת קנג, א.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד